

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Theses Theologicae De Certitudine Morali Quam habere
debet Confessarius de dispositione Poenitentis, ut eum
sepositâ justâ necessitate licitè absolvat**

Huygens, Gommarus

Lovanii, [1685?]

Conclusio Quarta. Ut Confessarius sine ulla necessitate licitè absolvat
Confitentes, non sufficit quod ipsi sit probabiliùs eos esse ritè dispositos.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10951917-8

CONCLUSIO QUARTA.

Ut Confessarius sine ulla necessitate licite absolvat Confitentes, non sufficit quod ipsi sit probabilis eos esse rite dispositos.

Confessarius non semper potest de suo Pœnitente sine temeritate judicare, cum probabiliter esse ad Absolutionem indispositum.

Quod non possit quilibet Confessarius de quovis suo Pœnitente sine temeritate judicare eum esse probabiliter ad Absolutionem indispositum, primo etiam intuitu adeo manifestum apparet, ut frustraneum videatur assertionem illam velle probare. Etenim cuilibet notum est; quod doctrina de judicio temerario non solum istud, aut isti similia, verum etiam alia longè minora graviter culpet; nam proculdubio culpabile est, non obstantibus quibuscumque probitatis ac pietatis signis externis, de quovis passim homine judicare eum probabiliter esse in reatu peccati mortalis: hoc tamen longè minus est, quam si istud judicares dum cum externis pietatis ac probitatis signis, etiam concurrunt interna, id est illa, quæ suâ sponte quis manifestat Confessario, aut quæ suâ industriâ sagacitas Confessarii indagar. Neque tamen hoc ipsum, juxta communiorum Theologorum sententiam, censeri potest tam grave, quam Confessarium judicare de quovis suo Pœnitente, quod non solum sit probabiliter in statu peccati mortalis, sed quod præterea probabiliter sit indispositus, ut per susceptionem Sacramenti Pœnitentiæ justificetur. Porro hæc (ut quæ à priori, quemadmodum aiunt, in hanc rem allegari possint, omitamus) à posteriori probant assertionem in principio paragraphi expressam; ita quidem ut à nemine eam negandam esse credamus. An fortè negabunt illi qui Pœnitentis conversionem, contra doctrinam Methodi asserunt esse facillimam? An illi qui secundum doctrinam Methodi, mutationem vitæ præviâ absolutioni, dignos pœnitentiæ fructus, ac alia pietatis exercitia iusto tempore frequentata, in Pœnitentibus, potissimum consuetudinariis, ut eorum conversio sufficienter probetur, ante Absolutionem exigant. Sit ergo indubitatum ac firmum, quod non quilibet Confessarius de quovis suo Pœnitente possit sine temeritate judicare, eum probabiliter esse ad Absolutionem indispositum. Non diffitemur equidem, quin frequenter sine temeritate Confessarius judicare possit, quod quidam suus Pœnitens sit probabiliter, imo quod certo ad Absolutionem indispositus; sed negamus quod hoc sine temeritate possit quilibet Confessarius de quovis suo Pœnitente judicare.

§. 2.

Ex anteriori Paragrapho confectarium est, quod Confessario possit esse plus quam probabile, quod hic suus Pœnitens ad Absolutionem valide suscipiendam sit rite dispositus.

SI Confessarius post debitum examen nequeat judicare quod hic illevè Pœnitens sit probabiliter ad Absolutionem indispositus: erit eidem plus quam probabile, quod sit dispositus. Nam si unum contradictorium nequidem habeat verisimilitudinem ullo modo probabilem (sub quo probabili etiam comprehendimus æquivalentem, ut tergiversationes excludamus) alterum contradictorium erit plus quam probabile. Ex. gr. cum nequidem probabile sit quod sol sit minor terrâ, confectarium est: ut plus quam probabile sit, quod Sol non sit minor, sed major terrâ. Et quia censet probabile quod continuum componatur ex punctis; fieri non potest ut tibi sit plus quam probabile quod non componatur

natur ex punctis, sed ex divisibilibus sine fine. Sit ergò iterum indubitatum & firmum, quod Confessario possit esse plus quàm probabile quod hic suus Pœnitens ad Absolutionem validè suscipiendam, sit ritè dispositus.

§. 3.

Cum Confessario possit esse plusquàm probabile, quod hic illevè suus Pœnitens sit ad Absolutionem ritè dispositus, ut illum seposità omni necessitate absolvat, non sufficit ut Confessario sit probabilius, quod Pœnitens sit dispositus.

ET si quibusdam primo intuitu eadem vel parùm diversa videantur probabilius & plusquàm probabile, reverà tamen multùm differunt, siquidem id quod probabilius dicitur solummodo est probabile, nam probabilius vocatur quod in probabilitate excedit alterum probabile cui comparatur; probabilius proinde solum est probabile; si probabile, ergò dubium five incertum, omne namque probabile, quod toties ante hac ostensum, est dubium five incertum. Plusquàm probabile vocatur illud de cujus veritate habemus noticiam tantam, ut excedat cognitionem five opinionem probabilem. Igitur plusquàm probabile est plusquàm incertum, & plusquàm dubium, etiam intelligendo dubium positivum ac probabile; ex quibus confectarium est, quod plusquàm probabile nec sit probabile, nec dubium, nec incertum, sed plusquàm illa: adeoque necessum est, ut plusquàm probabile in aliqua certitudinis specie sit certum, sicut necessum est ut probabilius, sit probabile, dubium & incertum.

His præmissis norandum: ratione naturali notissimum esse, quod in rebus ad salutem animæ pertinentibus certa incertis sint proponenda, & in dubiis pars tutior sit eligenda. Quare non veluti solius Augustini lib. 1. de Bapt. contra Donatistas cap. 3. aut etiam Juris Canonici in cap. 12. de Hom. volunt vel casuali; item in cap. 5. de Cler. excom. autoritate stabilita, servanda sunt hæc: *Tene certum, dimitte incertum. In dubio via tutior est eligenda.* Sed tamquam ab ipso Jure naturæ constituta. Confectarium hinc est: quod Confessarius, seposita omni necessitate, nequeat absolvere Pœnitentem, quem probabilius existimat esse ritè dispositum; quandoquidem possit habere dispositionem plusquàm probabilem; nam sine ulla dubitatione, dispositio plusquàm probabilis tutior est quàm dispositio quæ est probabilior, adeoque reverà solummodò probabilis. Quis enim dubitat quin cum eo quod Pœnitens sit probabilius dispositus, consistat quod sit probabiliter indispositus: nec minùs certum, cum eo quod Pœnitens plusquàm probabiliter sit dispositus, nullatenùs consistere, quod vel probabiliter sit indispositus.

§. 4.

Paulò aliter probatur quod Confessarius sine justa necessitate illicitè absolvat Pœnitentem probabilius tantum dispositum.

Quia peccatum mortale cavendum est, etiam, ut rectè docent omnes Theologi, occasio peccati mortalis, quia adfert morale periculum talis peccati, cavenda est. A pari ergò dicamus quia ad salutem Pœnitentis, & reverentiam Sacramenti cavenda est invalida Absolutio, etiam cavendum est periculum invalidæ Absolutionis, seposità tamen in hoc posteriori casu necessitate justà, quæ pericula damnorum invalidæ Absolutionis compenset. Igitur illicitè, sine justa necessitate, absolvis illum, quem censes esse probabiliter indispositum, licet tibi sit probabilius quod sit dispositus. Nam si censes esse probabiliter indispositum, te ipso judice, morale periculum est, ne reverà sit indispositus; adeoque si eum tum absolvas, te sine necessitate exponis morali periculo absolvendi reverà indispositum, etsi probabilius sit dispositus.

§. 5. Mora-

*Moralia ejusmodi pericula quidam apprehendunt in dubiis juris & non facti :
quidam è contrà.*

Mirum reperiri qui illicitum censeant absolvere Pœnitentem , qui scitur habere attritionem , sed ex parte juris probabiliter tantum sufficientem , & tamen licitum dicunt absolvere eum , qui id quod ex parte juris certò requiritur , tantum habeat dubiè sive probabiliter , dubio sive probabilitate tenentibus se ex parte facti : ex. gr. cum saltem probabile censeant , quod attritio salutaris debeat procedere ex amore Dei prædominante , judicabunt non absolvendum eum , qui scitur solum ex metu servili , vel tantum ex amore Dei non prædominante de peccatis dolere , in quo rectè judicant , sed malè in hoc , quod existiment sine necessitate absolvendos illos , qui probabiliter tantum habent dispositionem ex parte juris requisitam , ut si probabiliter tantum habeant verum & efficax propositum peccata sua mortalia in posterum vitandi. Quid enim tantoperè refert an ob juris , an ob facti probabilitatem Confessarius sine justâ necessitate exponat se & Pœnitentem periculo absolvendi invalidè. Quandoquidem probabilitas juris & probabilitas facti , idest , dubium utriusque , si sit æquè magnum , inferat invalidè absolvendi periculum æquè magnum.

E contra reperiuntur , qui plus difficultatis reperiunt in probabilitate sive dubio facti , quàm juris. Ex. gr. illicitum , & meritò , dicent occidere animal quod probabiliter est homo , & tamen iidem illi , quod mirum , existimabunt quod secundum sententiam probabilem , ut volunt , sibi liceat occidere furem cum rebus notabilis momenti aufugientem , id est , licitum esse occidere eum , de quo ad minùs dubium est an non occidatur contrà legem æternam. Et hi verosimiliter faciliùs censebunt , licitum esse Confessario absolvere Pœnitentem cum probabilitate juris , quàm cum probabilitate facti. Verum sine fundamento ; quandoquidem , juxta ante dicta , probabilitas facti , & probabilitas juris , si sint æquales , adferant dubium æquale , adeoque æquale periculum absolvendi invalidè.

§. 6.

Ex damnatione Propositionis primæ in Decreto Innocentii XI. inferitur quod non liceat sine necessitate absolvere illum qui probabiliter est indispositus , etsi sit probabiliter dispositus.

Propositio prima inter condemnatas ab Innocentio XI. sic habet : *Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti , relicta tutiore , nisi id vetet lex , conventio , aut periculum gravis damni incurrendi , hinc sententia probabilis tantum utendum non est in collatione Baptismi, Ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis.* Hanc propositionem , quemadmodum & reliquas eodem Decreto comprehensas Pontifex velut ad minùs scandalosam & in praxi perniciosam proscribit. Et verò cum propositio non distinguat inter probabilitatem juris & probabilitatem facti , proculdubio comprehendit utramque : condemnatio proinde etiam se extendit ad utramque , negando quod in conferendis Sacramentis liceat sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti relicta tutiore , sive sit probabilitas juris sive facti.

Ex eadem condemnatione redarguuntur etiam illi qui circa materiam insensibilem , qualis est internus dolor pœnitentis , putant licitum sequi sententiam probabilem , etsi non circa sensibilem , siquidem propositio condemnata adeoq; & ejus condemnatio loquuntur generaliter de valore Sacramenti , nec mirum cum Sacramentum non minus à probabilitate circa materiam insensibilem quam circa sensibilem periclitetur. Nec valet quorundam responsio quod circa insensibilem non possit haberi notitia nisi probabilis : etenim contrarium jam probatum est §. 1. & 2. hujus Conclusionis. Discursui quem hoc §. instituumus ex con-

demnatione 1. propositionis inter 65. non absimilis est ille quem Pater Carolus de Assumptione refert in Libello quem ipse vocat *La verité opprimée*, non veluti suum, nam ille ipse illum improbat, sed tamquam Illustrissimi Domini Tornacensis, qui ad Illustrissimum Dominum Archi-episcopum Cameracensem scribit hæc verba. *Vous enseignez sans doute, Monseigneur, comme tous les vrais Theologiens & selon le sentiment Apostolique de nôtre S. Pere le Pape, que bien loin qu'il suffise pour absoudre un Pecheur de n'avoir pas une evidence physique de son indisposition, il faut au contraire qu'un fidele Dispensateur de ce Sacrement de reconciliation ait une certitude morale de la bonne disposition de son Penitent; & il n'est jamais permis de se mettre dans un hazard apparent de rendre le Sacrement nul, hors le cas de necessité, où l'on hazarde plutôt le Sacrement, que de laisser le Pecheur sans le secours spirituel.* Quod Illustriss. Dominus Tornacensis ibidem dicit de certitudine morali suo loco in his ipsis nostris Thesis explicabimus & examinabimus.

CONCLUSIO QUINTA.

Ut Confessarius licita absolvat pœnitentes non debet de illorum dispositione habere certitudinem Metaphysicam, Physicam, aut moralem tantam, qualis potest haberi in Historiis humanis, neque tantam ut est illa qua haberi potest, de propria dispositione.

Certitudo Metaphysica habetur de illis rebus quas ita novimus, ut unâ noverimus ne quidem per Deum fieri posse ut in illis fallamur; talem habemus de omnibus illis rebus quas scimus à Deo esse revelatas; item de his principiis Metaphysicis, Logices, Matheos, Arithmeticæ: *Impossibile est idem simul esse & non esse. Contradictoria non possunt esse simul vera. Si aequalibus addas inæqualia tota erunt inæqualia. Omnes numeri pares possunt dividi in duas partes aequalis. &c.* Talis item habetur de infinitis aliis propositionibus sive principiis sive conclusionibus, modò sint evidenter necessariae, item de infinitis consequentiis evidenter necessariis. Probatione non indiget quod talem certitudinem Confessarius de Pœnitentis dispositione habere non debeat, imò sine revelatione divina talem habere non potest.

Certitudo physica habetur de illis rebus quas ita novimus; ut una noverimus naturaliter fieri non posse ut aliter se habeant. Ex. gr. tali certitudine scimus quod lapis casurus sit, si illum ex manu dimittamus; item quod hic illevè liquor, in quo deprehendimus omnes proprietates aquæ, verè sit aqua, &c. Quod etiam hæc certitudo non requiratur in Confessario, rursus est indubitatum.

Certitudo moralis Historica habetur de illis rebus, quas ex testimonio humano ita novimus subsistere, ut unâ noverimus moraliter fieri non posse ut non ita se habeant; moraliter hoc loco idem valet quod tali modo agendi hominum, ut qui illius testimonio non desert, merito labeatur exoticus, & ineptus ut cum hominibus agat. Ex. gr. moralem habemus certitudinem quod Julius Cæsar exstiterit. Quod dentur Antipodes. &c. Quia qui non desert testimoniis quæ habentur ex illo testandi modo, quem adferunt Historiæ ac enarrationes de Julio Cæsare & Antipodibus, ineptus est ut cum hominibus res humanas tractet, cum sæpissimè eveniet ut si talia maneat ipsi adhuc suspecta de falsitate, potissimum in praxi, necessum erit, ut in ipso conspiciantur actiones & omissiones intolerabiles, idque quotidie, imò quolibet ferè momento. Iterum nimis certum est, quod talem certitudinem Confessarius de pœnitentis dispositione habere non debeat.

Quod quamdam certitudinis moralis speciem habere quis possit de propria sua bona dispositione, rectè colliges ex hoc loco S. Scripturæ. *Satagite ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis* 2. Petri 1. v. 10. Siquidem longè difficilior est, ut quamdam moralis certitudinis speciem habeamus de nostra vocatione & electione, adeoque etiam de